

479 OSTENDE LE CASINO VU DES BAINS

1. Ostende, kilátás a kaszinóra (archív kép)

No
81

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF AZ OSTENDEI LÓVERSENYTÉR, 1901

„Egyik igen jellemző és egészen új része lesz a kiállításnak az ostendei impressziók legtöbbsége. Ott, hol a legtöbb pénz, ott, ahol a legviciózusabb életet lehet elképzelni. Néha valóságos zsidobongás van a plázson vagy a diggen a magas Hotelok előtt. Ezeknek az ablaka mind él és ide-oda tekinget. Minden esetre az elegáns emberek világa itt koncentrálódik. Különben a képek poézisa sem fogja hidegen hagyni az ízléses embereket.”¹

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861–1927)

Az ostendei lóversenytér | The Ostend Racecourse, 1901

Pasztell, papír, vászonon | Pastel, paper on canvas, 60 x 110 cm
 Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Rónai

ÉLETMŰJEGYZÉK-SZÁM | OEUVRE CATALOGUE NUMBER:

| Genthon István: Rippl-Rónai József műveinek jegyzéke, oeuvre katalógus szám: M-K-CS-C-I 36/1602
 Genthon oeuvre katalógushoz készített fotógyűjteményében a festmény fotójának a száma: M-K-CS-C-I 36/ 833-1.
 (diafelvételtől fordítottan előhívott papírkép)

Letét a Magyar Nemzeti Galériában 1967–1999 között.

VÉDETT

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Rippl-Rónai József kiállítása. Flandriai képek. Merkur Palota, 1902. katalógus: 236. (400 korona)
 | A „Könyves Kálmán” Magyar Műkiadó Részvénytársaság kiállítási terme, 1906. március, Rippl-Rónai József műveinek aukciója, katalógus: 38.

Kezdő ár | Starting price: 46 000 000 Ft / 121 053 EUR

Becsérték: 70 000 000 – 90 000 000 Ft

Estimate: 184 211 – 236 842 EUR

2. Genthon oeuvre katalógushoz készített fotógyűjteményében a festmény fotója, a diafelvételtől fordítottan előhívott papírkép
 Fotó: MTA, BTK Művészettörténeti Intézet Adattár, Genthon István hagyatéka MKCs-I-36/833-1

PÁRIZS-NEUILLY

3. Rippl-Rónai József Párizsban

Rippl-Rónai 1887-ben érkezett Münchenből Párizsba, ahol másfél évtizedet töltött, Kaposvárra való végleges hazaköltözése előtt. A párizsi kezdetek, főleg a Munkácsy közelségében eltöltött évek után művészi útkeresésének sorsdöntő időszaka következett. Legnagyobb támasza, jó barátja, James Pitcairn Knowles, skót festő volt, akinek kapcsolatai révén egy új világ tárult Rippl-Rónai elé, megismerhette a 19. század végén kibontakozó új művészeti irányzatokat. „James Pitcairn Knowles [...] más ember volt, más ízléssel, mint aminőt Munkácsy környezetében találtam: az az ember, aki nekem ízlésben a legjobban konveniólt. És igazi jó barát volt. [...] skót festő barátamon kívül még alig is ismertem valakit. Sokat beszélgettünk egymással régi és modern jó festésről és irodalomról; sokat gondolkodtunk egymás társaságában és kicseréltük eszméinket. [...] együtt búvárkodtunk, együtt fejlődtünk.”² Rippl-Rónai tagja lett a Paul Sérusier által 1888-ban alapított Nabis (Proféták) művészcsoporthoz, akiknek szellemi és vizuális támogatása nagy hatással volt művészetére. Knowles ismertette meg Rippl-Rónait Aristide Maillollal, és jó ismeretségbe került többek között Edouard Vuillard-ral, Maurice Denis-szel, valamint Pierre Bonnard-ral is. A Nabisinak köszönhetően került kapcsolatba a Thadée Natanson által 1891-ben alapított Revue Blanche folyóirat köré csoportosuló művészekkel is. Rippl-Rónai előtt megnyíltak Párizs kapui; első kiállítását 1892-ben rendezte az osztrák-magyar követtség épületében, a Palais Galliera-ban, melyet a kritika elismerően fogadott. Munkáit olyan neves galériákban és kiállítóhelyeken mutatta be, mint a Mars-mezei Szalon, a Galerie Paul Durand Ruel és a Salon de l'Art Nouveau. Bár néhány kritikus elismerően nyilatkozott munkásságáról, a Rippl-Rónai által vágyott siker elmaradt, ráadásul 1899-ben Rippl-Rónai legendás barátsága Knowles-zal is összeomlani látszott; nem volt többé maradása a Neuillyben, ahol barátjával közösen béreltek házat. „Ugy van, hogy összeférhetlenné vált nálunk az állapot és hogy külön fogunk élni, lakni etc. Ezt mind azért látjuk így jónak, mert ez az egyetlen mód arra nézve, hogy a sok év óta fennálló barátság véglegesen meg ne szakadhasson” – írja levelében Rippl-Rónai.

4. Rippl-Rónai József barátja, J. P. Knowles skót festő Neuillyben

1 Rippl-Rónai József levele Lyka Károlynak, Budapest, 1902. december 7.
2 Rippl-Rónai József emlékezései, Budapest, 1957, 50. oldal

Atalajvesztett festő 1899-ben élettársával, Lazarinne-nal együtt három hónapra barátjához, Maillolhoz költözött Banyuls-sur-Mer-be. Ez az időszak döntő változást hozott Rippl-Rónai művészetében. A Pireneusok vad tájéka, a természet közelsége pezsdítően hatott festészetére. Míg Neuillyben főleg fekete és szürke színekből bontotta ki képeit, a Banyulsban készült művek fokozatosan kiszínesedtek: „Itt csakhamar mindent színesnek láttam, de még nem naposnak”³ – írja emlékezéseiben.

1900-ban Budapesten Rippl-Rónai nagyszabású tárlaton mutatta be a közönségnek addigi munkáit. A Royal Szállóban 203 művét állította ki. A várt siker azonban, akárcsak Párizsban, Budapesten is elmaradt, ennek ellenére a festőt mind erősebben foglalkoztatta a hazatérés gondolata.

UTAZÁSOK

Mielőtt végleg búcsút intett Párizsnak, Rippl-Rónai útra kelt: „Hazajövetelemet egy hosszabb tartózkodás Svájcban előzte meg, 1900 derekán. [...] egy ízben Skóciában is megfordultam – egy hónapon át Harvichban – Edonbourgh-ban mellette Glasgowban is voltam – máskor pedig Németországban és Oroszországban jutottam megbízáshoz. Belgiumban is volt dolgom, ott egy szép fiatal bárónét festettem, Lepel bárónét és másokat is. Azonban főleg impressziókat gyűjtöttem, igyekeztem bizonyos stádiumokban megörökíteni az elröppenő motívumokat. Így születtek az ostendei dolgaim, a wiesbadeni képeim” – írja Rippl-Rónai Petrovics Elekhez címzett levelében.⁴

A németországi és belgiumi utazás alkalmából egy-egy új képsorozat született. Sajnos ezeknek a képeknek nagy része mára eltűnt, témájukra, valamint az elkészült művek nagyságrendjére is csak a Merkur Palotában 1902-ben rendezett Rippl-Rónai kiállítás katalógusából következtethetünk.⁵ „Gazdag sorozatot állít ki a spanyol-francia határtól, Banyuls, Ostende, Brügge Wiesbaden vidékéről, van egész ciklusa Kaposvár környékéről” – írja Malonyai Dezső a kiállításról.⁶ A 328 művet felvonultató tárlathoz néhány reprodukciót is tartalmazó katalógus készült, melynek előszavát Lyka Károly írta. A katalógusban külön szerepelnek a magyarországi, franciaországi, pyrénéi, németországi, valamint a flandriai képek. A kiállításon 13 németországi és 37 flandriai, köztük 19 ostendei képet állított ki Rippl-Rónai. Ismerjük a beszédes képcímeket, melyek segítségünkre vannak abban, hogy a néhány korabeli katalógusban, újságban, illetve későbbi kiadványban reprodukált műveket, valamint a műkereskedelemben felbukkant darabokat be tudjuk azonosítani. Jelenlegi tudásunk szerint a flandriai képek közül 16 képet tudunk azonosítani, ebből 13 ismert magán-, illetve közgyűjteményben van. A többi 21 lappang, vagy megsemmisült. A németországi képek közül mindössze egyetlen egy képet, a Szőke német nő címűt tudjuk beazonosítani, egy 1948-as árverési katalógusban található fotó alapján.⁷

3 Rippl-Rónai József emlékezései, Budapest 1957, 61. oldal
4 Rippl-Rónai József emlékezései, Budapest 1957, 61. oldal
5 A kiállítás a Váci utca 37-ben, a félemletlen volt, 1902. december 14. és 1903. január 12. között.
6 Malonyai Dezső: Budapesti Hírlap, 1902. december 13.
7 Almásy-Teleti Éva művészeti aukció, 1948. május 13-17. katalógus: 538a.

5. Az ostendei lóversenyter

6. Ostende Kursaal

A FLANDRIAI KÉPSOROZAT (1901)

AZONOSÍTHATÓ MŰVEI

7. Rippl-Rónai József:
Ostendei Hotel

8. Rippl-Rónai József:
Ostendei szállodák

9. Rippl-Rónai József:
Ostendei plage

10. Rippl-Rónai József:
Ostendei tengerpart
magántulajdon

11. Rippl-Rónai József:
Ostendei plage

12. Rippl-Rónai József:
Az ostendei lóversenyter

13. Rippl-Rónai József:
A tengerparton (Ostende)

14. Rippl-Rónai József:
Ostendei tengerparton

15. Rippl-Rónai József:
Ostendei kabinok
magántulajdon

16. Rippl-Rónai József:
A szoba, amelyben Stefánia
főhercegnő nagyanyja meghalt
magántulajdon

17. Rippl-Rónai József:
A belga király régi lakása
(Leopold király lakása Ostendében)

18. Rippl-Rónai József:
A brüsszeli nagy park

19. Rippl-Rónai József:
Brugge-i kanális fehér hattyúkkal

20. Rippl-Rónai József:
Brugge-i utca (Quai du miroir)

A NÉMETORSZÁGBAN FESTETT KÉPSOROZAT AZONOSÍTHATÓ MŰVEI

21. Rippl-Rónai József:
Egy szőke német nő

22. Rippl-Rónai József:
Villeneuve grófnő

23. Rippl-Rónai József portréja

AZ OSTENDEI KÉPCIKLUS

Petrovics Elekhez írott leveléből kitetszik, hogy Rippl-Rónai portrémegbízásokat is kapott Belgiumban; az utazás anyagi fedezete éppen a flandriai ciklus emblematicus műve, Cléo de Mérode rokona című kép volt.⁸ A belgiumi tengerparti városokon, Ostenden, illetve Brugge-n kívül, Rippl-Rónai Furenbe, Mariakerke-be és Brüsszelbe is ellátogatott, de a legtöbb képet Ostendében festette; a képsorozat a tengerparti fürdőzőket, a pro-

menádón sétáló úri társaságot, a Lyka Károly által csak „emberraktáraknak” hívott elegáns szállodákat ábrázolja: „Ha Ostendében nagy emberraktárak ragadják meg képzeletét, úgy azon van, hogy minden vonal és minden szín éppen ezt az ideát fejezze ki, elhagyván minden egyéb aprólékosságát.”⁹ Rippl-Rónai megörökítette az ostendei kaszínót, illetve a löversenyteret is. Az egész életműben a szakma eddigi ismeretei szerint ez

az egyetlen löversenyteret ábrázoló mű van, kaszínót megjelenítő pedig csak kettő: az ostendei és a herkulesfürdői kaszínó.

A jelenleg ismert alkotásokat vizsgálva szembevetendő a művek különbözősége. Rippl-Rónai pár hetes belgiumi tartózkodása alatt nem született egységes anyag. A darabok egyetlen közös vonása, hogy Rippl-Rónai pasztellel készítette őket.

235. A szoba, melyben Stefánia főhercegnő nagy- anyja meghalt	400
236. Az ostendei löversenyter	400
237. Szivárvány	100

24 Merkur Palota kiállítási katalógusa, 1902 képünk

25. Merkur Palota kiállítási katalógusa, 1902

Flandriai és németországi képek.	
230. Sokaság	200
231. Ostendei endorézet	200
232. Kaszínó	200
233. Szivárvány	200
234. Tanyáskor	100
235. A szoba, melyben Stefánia főhercegnő nagy- anyja meghalt	400
236. Az ostendei löversenyter	400
237. Szivárvány	100
238. A belga király régi lakása	250
239. A Leopold-park Ostendében	250
240. Plage	200
241. Tente (Mariakerk)	200
242. Füstös alakok	200
243. Világító torony	250
244. Egy sor szálló	300
245. Fűrészes úton hazaszeg a tép	300
246. A belga királyi kastély kiltatásai a kaszínóig	300
247. A brüsszeli nagy park	300
248. Bounge-i utca (Gust de miry)	300
249. Rézszomszéd házak a kanális partján	450
250. Fűrészes élet	100

26. Merkur Palota kiállítási katalógusa, 1902

Flandriai és németországi képek.	
230. Sokaság	200
231. Ostendei endorézet	200
232. Kaszínó	200
233. Szivárvány	200
234. Tanyáskor	100
235. A szoba, melyben Stefánia főhercegnő nagy- anyja meghalt	400
236. Az ostendei löversenyter	400
237. Szivárvány	100
238. A belga király régi lakása	250
239. A Leopold-park Ostendében	250
240. Plage	200
241. Tente (Mariakerk)	200
242. Füstös alakok	200
243. Világító torony	250
244. Egy sor szálló	300
245. Fűrészes úton hazaszeg a tép	300
246. A belga királyi kastély kiltatásai a kaszínóig	300
247. A brüsszeli nagy park	300
248. Bounge-i utca (Gust de miry)	300
249. Rézszomszéd házak a kanális partján	450
250. Fűrészes élet	100

27 Merkur Palota kiállítási katalógusa, 1902

„A Merkur-palotabeli kiállításom megnyitására megjelent a miniszter is, és látszott rajta, hogy szívesen jött. (Wlassits). Egyéb, különböző időbeli műveimen kívül, Ostendében töltött nyaraim produktumaiként, impresszióim egész pasztell sorozata függött akkor, mint új dolog, mint még sehol ki nem állított képsorozat, a falakon. Sok ház, sok ablak rajzszerű pasztellek, világos, élénk színfoltokkal.”¹²

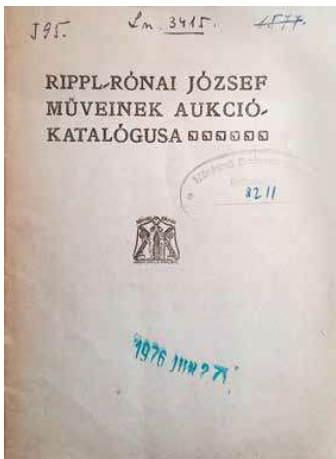
⁸ Rippl-Rónai levele Petrovics Elekhez, 1905. július, (Cléo de Mérode divatos táncosnő volt, I. Lipót belga király barátnője, Alexandre Folguière francia szobrász oktban megmintáztta.)
⁹ Új Idők, 1902, 8. évfolyam, 27-52. szám, 571. oldal

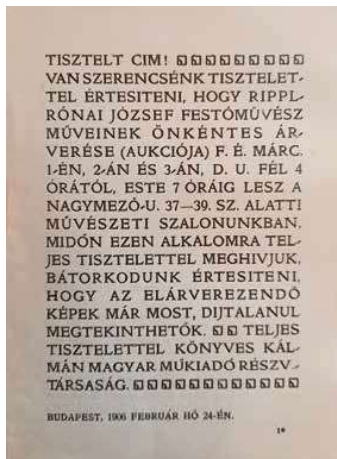
Az ostendei löversenyteret ábrázoló nagyméretű és különleges kép a századfordulón Franciaországban és Belgiumban kapható finom vászonra kasírozott papíron van. Rippl-Rónai színhasználata – a halványzöldek és sárgák – visszaköszönnek a korban festett portréiról, a nagyméretű rajzos

szignót pedig számos, az 1890-es évek végén festett képeről ismerjük. A Merkur Palotában kiállított flamandriai képek közül a legdrágább 500 korona volt,¹⁰ ezen kívül három másik kép került 400 koronába, köztük *Az ostendei löversenyter* is, amiből következtethetünk a kép méretére. Az összes

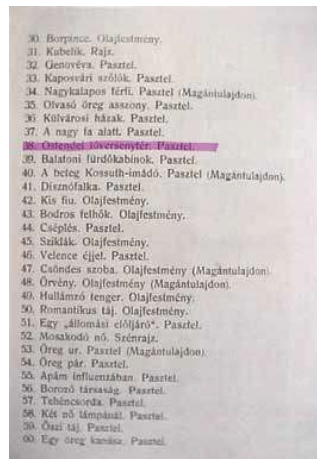
többi alkotás ennél lényegesen olcsóbb volt. A Merkur palotabeli kiállításon szereplő ostendei képek nagy része nem kelt el, melyek később, a Könyves Kálmán Szalonban 1906-ban megrendezett aukción ismét kiállításra kerültek, így *Az ostendei löversenyter* című kép is.

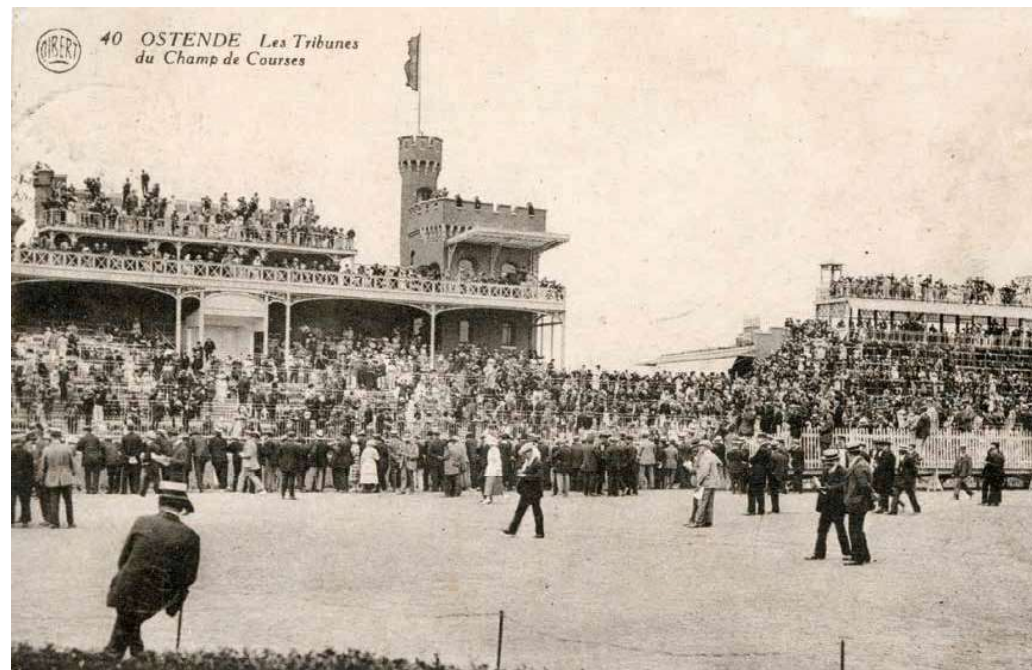
28. Könyves Kálmán Szalon
Rippl-Rónai József műveinek aukció katalógusa

29. Könyves Kálmán Szalon
Rippl-Rónai József műveinek aukció katalógusa

30. Könyves Kálmán Szalon
Rippl-Rónai József műveinek aukció katalógusa

31. *Az ostendei löversenyter*

„Rippl-Rónai József kiállítása ma délután öt órakor nyílt meg a belvárosi Merkur-palotában. A művészi ízléssel berendezett helyiségekben rendkívül nagyszámú, előkelő közönség gyűlt össze. A fővárosi művészvilág színe-java megjelent a tárlat megnyitására. A kiállító művész maga fogadta a vendégeket, akik közt megjelent Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter is K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos, a művészeti osztály vezetője kíséretében. A miniszter egy órát időzött s elismerését fejezte ki a festőnek. A kiállítás holnapot kezdve a közönség részére is nyitva áll tíz órától esti hatig hatvan fillér belépődíj mellett.”¹⁴

„...itt vannak az ostendei képek. Óriási vendégfogadók állnak egymás mellett a tengerparton, előttük a tenger, melyben mindenféle náció fia, lánya fürdők. Sok érdekest látni itt, szép arcot, szép ruhát, a társadalmi élet változatos alakjait. Ahogy ő adja elő impresszióját, hirtelen magunk előtt látjuk az óriási emberraktarakat, amelyben szám és rend szerint van annyi ezer ember elraktározva. És a nagy magazinból úgy görög a tengervízbe a sok ember, mint a dió, ha megoldják a zsákok.”¹³

„És még egyszer Ostendéről: ahol Zorka élt, és meghalt

Rippl-Rónai halála után Zorka egy kis belgiumi fürdőhelyen ismerkedett meg Octave Waedemonnal, egy belga konzervgyár tulajdonosával, aki beleszeretett Zorkába, és nőül kérte. 1929-ben házasodtak össze. Zorka azt a tizenhat festményt vitte magával, amelyeket Rippl-Rónaitól kapott. Előbb Gentben, majd a háború alatt Londonban, utána pedig Ostendében éltek. Zorka magányosan halt meg Ostendében az 1970-es évek elején. A végrendeletében egy Lacourt nevű közjegyzőt bízott meg ingó vagyonának, így a tizenhat képnek is a kezelésével.”¹¹ Lacourt hagyatékát 2015-ben a De Wit aukciósházban elárverezték, de nem volt benne Rippl-Rónai festmény.

10 lappangó, vagy megsemmisült mű
11 Fedor Ágnes: Somogyi Néplap, 1975. június, 31. évfolyam, 127-151. szám
12 Rippl-Rónai emlékezése, 1952. 94. oldal
13 Lyka Károly, Rippl-Rónai Kiállítása, a katalógus előszava, Merkur Palota, 1902.
14 Rippl-Rónai kiállításának megnyitása a Merkurban, Budapesti Hírlap, 1902. december 14.